

SN: Prawa człowieka ważniejsze niż ochrona lasów państwowych

Katarzyna Żaczekiewicz-Zborska

SAMORZĄD TERYTORIALNY ŚRODOWISKO ORZECZENIA Data dodania: 10.05.2024

Źródło: iStock

Wniesienie skargi nadzwyczajnej wyłącznie w interesie Skarbu Państwa wymaga szczególnej ostrożności – orzekła Izba Kontroli Nadzwyczajnej Sądu Najwyższego. Skarga Prokuratora Generalnego dotycząca uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie dotyczyła ochrony praw człowieka, czyli jednostki. W konsekwencji, pomimo że skarga nadzwyczajna chroni interes publiczny w postaci ochrony lasów, musi uwzględnić prawa człowieka.

Sąd Najwyższy w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oddalił 16 kwietnia br. skargę nadzwyczajną wniesioną przez Prokuratora Generalnego w interesie Skarbu Państwa w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

W sprawie spór dotyczył prawa własności nieruchomości, które obecnie stanowią obszar leśny, a w latach 50-tych XX wieku poddane zostały regulacji gruntów podlegających przejściu na rzecz Skarbu Państwa.

Podstawą orzekania o gruntach położonych w niektórych powiatach województwa białostockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego był:

- dekret PKWN z dnia 5 września 1947 r. o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do Z.S.R.R. oraz
- dekret z 27 lipca 1949 r. o przejściu na własność Państwa nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich.

Sporne nieruchomości, stanowiące obszar leśny, zostały przejęte na własność Skarbu Państwa, mimo że nie zostały wymienione w decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w X. z 1954 r. w sprawie przejścia na własność państwa nieruchomości ziemskich. W księdze wieczystej prowadzonej dla spornych nieruchomości ujawniono – jako ich właściciela – Skarb Państwa.

[Zobacz wzór pozwu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym >](#)

Własność nie dla państwa

Sądy obu instancji przyznały powódce rację, uznając, że prawo własności spornych nieruchomości nigdy nie przeszło na rzecz pozwanego Skarbu Państwa. Prokurator Generalny we wniesionej skardze nadzwyczajnej zakwestionował powyższe rozstrzygnięcie na korzyść Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy uznał jednak skargę nadzwyczajną za niezasadną.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym sąd powszechny był uprawniony do badania, czy decyzja z 1954 r. wywarła skutek w postaci przejścia własności spornych nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa.

Zobacz procedurę: [Postępowanie w sprawie z powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym >](#)

Czytaj też w LEX: [Metody uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym >](#)

Warunek naruszenia zasad sprawiedliwości

Sąd w tego rodzaju postępowaniu ma bowiem obowiązek badania rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta. W tej sytuacji, skoro ww. decyzja z 1954 r., która nadal funkcjonuje w obrocie prawnym, nie obejmuje swoim zakresem przedmiotowym spornych nieruchomości, to oznacza to, że nigdy nie mogła i nie może być ona traktowana jako podstawa nacjonalizacji spornego gruntu, a co za tym idzie orzeczenie to nie stanowiło podstawy do przejścia własności spornych nieruchomości przez Skarb Państwa i nigdy nie mogło stać się tytułem wykonawczym nakierowanym na odebranie tej nieruchomości pierwotnemu właścicielowi.

W ocenie Sądu Najwyższego, w sprawie nie zachodziła również przesłanka ogólna, o której mowa w art. 89 par. 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. To znaczy nie chodziło o zapewnienie zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego.

Sąd Najwyższy podkreślił, że ustawa nie wyklucza możliwości wniesienia skargi nadzwyczajnej na rzecz Skarbu Państwa. Niewątpliwie możliwa jest bowiem sytuacja, w której w wyniku błędu organów sądowych dojdzie do rażącego naruszenia przepisów prawa, prowadzącego do ingerencji w prawa majątkowe Skarbu Państwa.

- Wywiedzenie skargi nadzwyczajnej wyłącznie w interesie Skarbu Państwa wymaga jednakże szczególnej ostrożności – zaznaczyła sędzia sprawozdawca Joanna Lemańska.

W istotę zasady demokratycznego państwa prawnego wpisana jest natomiast ochrona praw człowieka, czyli jednostki. W konsekwencji, pomimo że skarga nadzwyczajna chroni interes publiczny, nie ulega wątpliwości, że konstrukcja instytucji skargi nadzwyczajnej narzuca perspektywę prawnocząłowieczą. **Urzeczywistnienie zasad sprawiedliwości społecznej polegające na ochronie interesu publicznego w postaci ochrony lasów nie może zatem prowadzić do bezwzględnego prymatu tej wartości i całkowitego pominięcia praw i interesów konkretnej jednostki – podkreślił SN.**

We wspomnianej perspektywie prawnocząłowieczej zasadą jest bowiem ochrona praw i wolności konkretnej jednostki przed bezprawnymi działaniami państwa, a nie odwrotnie.

Wyrok Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN z 16 kwietnia 2024 r., sygn. akt II NSNc 352/23

LEX to pewność bezpieczeństwa prawnego i właściwie podjętych decyzji. Elektroniczna baza profesjonalnej informacji prawniczej oraz branżowej – [SPRAWDŹ >](#)

f KOMENTUJ